Επέτειος των Οκτωβριανών

21 Οκτωβρίου

Η Οκτωβριανή εξέγερση του 1931 εναντίον των Άγγλων αποικιοκρατών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο προάγγελος του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ 1955-59.

Το 1878 οι Οθωμανοί παραχωρούν την Κύπρο -σαν προϊόν συναλλαγής- στους Βρετανούς. Η αγγλική σημαία αναρτάται στη θέση της τουρκικής και οι βρετανικές αρχές εγκαθίστανται επίσημα στην Κύπρο. Το 1925, η Κύπρος ανακηρύσσεται αποικία του βρετανικού στέμματος και ο ανώτερος Άγγλος αξιωματούχος παίρνει τον τίτλο του Κυβερνήτη.

Οι Έλληνες της Κύπρου ήδη από την πρώτη μέρα της βρετανικής κυριαρχίας εκφράζουν το πάγιο αίτημά τους για αυτοδιάθεση και Ένωση με την Ελλάδα, όπως διατυπώνεται από τον Αρχιεπίσκοπο Σωφρόνιο κατά την υποδοχή του πρώτου Άγγλου ύπατου αρμοστή. Ακολουθούν υπομνήματα, ομιλίες, αποστολές αντιπροσώπων στο Λονδίνο, παγκύπρια συλλαλητήρια. Οι Άγγλοι απορρίπτουν τα αιτήματα των Κυπρίων.

21 Οκτωβρίου 1931. Οι καμπάνες των εκκλησιών χτυπούν για να σημάνουν το μήνυμα της συγκέντρωσης. Η Εμπορική Λέσχη στη Λευκωσία αρχίζει να πλημμυρίζει από τις χιλιάδες κόσμου που καταφτάνει. Ο αρχιερέας της Φανερωμένης κηρύττει την επανάσταση. Ο λαός, ανάμεσά τους μαθητές και σπουδαστές, ανέρχεται στις 20 000 και μέσα σε λίγη ώρα κατακλύζει την πλατεία πριν το Κυβερνείο και τις γύρω λεωφόρους.

Ο Κυβερνήτης Σερ Ρόναλντ Στορρς, ο οποίος βρισκόταν μέσα στο κυβερνείο, για να δεχθεί αντιπροσωπεία των διαδηλωτών θέτει ως προϋπόθεση να διαλυθεί το πλήθος. Ωστόσο, οι διαδηλωτές αρνούνται. Ακολουθεί άγριος πετροπόλεμος, αυτοκίνητα των αποικιοκρατών πυρπολούνται και το κυβερνείο τυλίγεται στις φλόγες. Η ατμόσφαιρα καθίσταται θυελλώδης.

Οι αστυνομικές δυνάμεις προσπαθούν να διαλύσουν το πλήθος με ρόπαλα αλλά μάταια. Βρίσκουν ως μόνη λύση για την καταστολή της εξέγερσης τη χρήση όπλων και ανοίγουν αδιάκριτα πυρ κατά του άοπλου πλήθους. Ακούγονται κραυγές και η πλατεία εκκενώνεται άμεσα από τους διαδηλωτές. Οι μόνοι που μένουν στο έδαφος είναι οι επτά τραυματίες. Ανάμεσά τους, ο δεκαεφτάχρονος μαθητής Ονούφριος Κληρίδης ο οποίος υποκύπτει αργότερα στα τραύματά του. Τα όσα διαδραματίστηκαν στη Λευκωσία έγιναν γνωστά σε ολόκληρη την Κύπρο. Σταδιακά το επαναστατικό πνεύμα εξαπλώθηκε και οι συγκρούσεις γενικεύτηκαν και σε άλλες πόλεις.

Το κίνημα κατεστάλη μέχρι το τέλος Οκτωβρίου με τη βοήθεια αγγλικών ενισχύσεων. Μετά τα Οκτωβριανά του 1931, οι Άγγλοι έλαβαν σκληρά μέτρα, όπως κατ' οίκον περιορισμό, απαγόρευση συναθροίσεων, τοποθέτηση ένοπλων αστυνομικών σε σημεία της πόλης. Ακολούθησε μια εποχή στυγνής δικτατορίας, ενώ η ανελεύθερη πολιτική εκδηλώθηκε κυρίως στην εκπαίδευση. Απαγορεύτηκαν οι εθνικοί εορτασμοί, η χρήση των εθνικών συμβόλων, όπως ο Ελληνικός εθνικός ύμνος. Περιορίστηκε επίσης η διδασκαλία του μαθήματος της Ελληνικής ιστορίας.

Κωνσταντίνα Παπακυπριανού, Φιλόλογος